

Za gospodarje

Maribor, dne 31. marca 1937.

Spomladansko gnojenje krmskih rastlin.

Kmetijski oddelek kr. banske uprave Dravske banovine je v zadnjih letih podvzel obširne mere za pospeševanje živinoreje v Sloveniji. Uvozili so se plemenski biki, osnovale in subvencionirale selekcijske zadruga in društva. V kmetijskih in kmetijsko nadaljevalnih šolah se je pouku o živinoreji polagala posebna važnost in storilo se je še mnogo drugega, da se pospeši živinoreja, ki je glavni vir dohodkov našega kmetovalca.

Ves ta trud ne bi imel pravega uspeha, ako kmetovalcu primanjkuje dobre in tečne krme. Tu se prične njegovo delo in za dobro krmo mora on sam skrbeti. Žal se pa travnikom, pašnikom, poljskim krmnim rastlinam kakor detelji, lucerni, grašici, zeleni koruzi, krmski pesi itd. posveča premalo pazljivosti, čeravno so te krmne rastline temelj dobrega gospodarstva. Predpogoj za uspešno pridelovanje krme je pa, poleg umnega obdelovanja zemlje in uporabe zdravega dobrega semena, zadostno in pravilno gnojenje.

Hlevskega gnoja nima kmetovalec nikoli dovolj, da bi ga zamogel dati v dovoljni meri tudi travniku, pašniku, detelji ali pa lucerni itd., zato je postala neobhodna potreba, da tudi on, kakor to delajo njegovi stanovski tovariši v drugih državah, uporablja pravilno umetna gnojila.

Ker so se cene umetnih gnojil, predvsem pa krmskim rastlinam, najbolj potrebne rastlinske hrane 40%ne kalijske soli, precej prilagodile cenam kmetijskih pridelkov, je njih uporaba zopet postala dobičkanosna; posebno ako upoštevamo njihov učinek še v drugem letu po gnojenju. Časi so minuli, ko je kmetovalec smatral uporabo umetnih gnojil za previsoki izdatok. On mora zopet poseči po njih, drugače osiromaši svoje njive in travnike tako, da se jim zamore samo s težkim trudom in z izvanredno velikimi izdatki zopet pomagati.

Za vse krmske rastline naj velja kot temeljno gnojenje uporaba 40%ne kalijske soli in superfosfata. Tam, kjer je potrebno, naj se pa uporablja še apneni dušik.

Ta gnojila naj se trosijo v zgodnji spomladi, odnosno takoj ko sneg skopni, čim preje tem bolje.

Detelji, lucerni, grašici naj se gnoji sledeče: Po enem oralu vzamemo 100 kg 40%ne kalijske soli in 150 kg superfosfata. Gnojila pred uporabo temeljito zmešamo in enakomerno razsipamo po njivi ter prevlečemo z brano.

Travnikom in pašnikom gnojimo ravno tako, kakor smo ravno omenili. Dodamo pa še 50 do 60 kg apnenega dušika, superfosfat pa trosimo posebej.

Krmska pesa je za naše razmere ena izmed najvažnejših krmskih rastlin. Ta je zelena krma za zimo. Ne sme biti kmetovalca, ki bi ne prideloval tudi krmske pese. V primeri s senom pa krmska pesa gotovo na isti površini vzeto desetkrat več da krme, in ako odstranimo vodo, katere pesa veliko vsebuje, ostane še enkrat toliko redilnih snovi. Krmska pesa nam da velik pridelok, potrebuje pa tudi zelo veliko rastlinske hrane. Krmski pesi je potrebno vedno gnojiti s hlevskim gnojem in z umetnimi gnojili. Ona je izrazita kalijska rastlina, ker nobena poljščina ne izrablja tako temeljito kalija, kakor ravno krmska pesa.

Zgodaj spomladi ali vsaj 2—3 tedne pred saditvijo pese se mora po enem oralu vzeto sledeče gnojiti: 150 kg 40% kalijske soli se pomeša pred uporabo s 100 kg apnenega dušika in se to enakomerno razsipa po njivi. Ko je to izvedeno, se vzame še 100 kg superfosfata, ki se istočako potrosi, nato pa se vse plitko zaorje.

Ljudski pravnik.

Šoferska šola. J. K. — Želite pojasnila o šoferskih šolah. V Mariboru vodi tako šolo Ing. Keršič v Frančiškanski ulici. Pouk stane 2000 Din ter je trajanje pouka od-

visno od sposobnosti učenca. Ako bi bivali v Mariboru ter svoj čas posvečali le šoli, Vas ing. Keršič v dveh do treh tednih pripravi za izpit. Sicer pa Vas k izpitu ne pripusti preje, dokler ne znate vsega potrebnega.

Izplačevanje hranilnih vlog. P. R. N. — Vprašate, ali zadnja uredba o likvidaciji kmečkih dolgov vsebuje tudi kake predpise glede izplačevanja hranil. vlog. Takih predpisov uredba ne vsebuje. Velja torej isto kot doslej.

Ključavničar drž. železnice in kmetska zaščita. I. L. v R. — Ste lastnik hiše in nekaj zemlje, nekaj zemlje imate tudi v zakupu, zadolžili ste se, ko ste postavili gospodarsko poslopje in kupili živino ter vprašate, ali bi zamogli doseči ugodnosti kmetske zaščite, čeprav imate zaslužek kot ključavničar v delavnicah drž. železnice. — Dokazati bi morali, da je kmetijstvo Vaš glavni poklic in da imate iz kmetijstva večje dohodke nego znaša Vaš zaslužek kot ključavničar; ako ta dva pogoja nista podana, Vam zaščita ne pritiče.

Podoficirska šola. J. K. v S. T., I. M. v C., H. M. v J. — Podoficirskih šol je več; pešadijski sta v Beogradu in v Zagrebu. Sprejema se 18 do 21 let stare samske mladeniče, ki so dovršili osnovno šolo vsaj z dobrim uspehom, so dobrega obnašanja, sodno nekaznovani, niso v kakih kazenski preiskavi, imajo dovoljenje starišev ali varuhov, da smejo vstopiti v to šolo in ako ugotovi vojaški zdravnik, da so popolnoma zdravi. Pouk v šoli traja dve leti, preje pa še morajo služiti 6 mesecev v trupi. Podoficirji imajo razmeroma dobro plačo in ugodnosti pri prestopu v civilno drž. službo. Prošnje je nasloviti na komandanta najbližjega vojn. okruha. Kolkovina znaša 5 Din, na prilogah pa skupno okoli 100. Din. Natančnejša navodila najdete v zadevnih konkurzih, ki se objavljajo v službenem vojnem listu navadno aprila in začetkom druge polovice vsakega leta. Na vpogled jih dobite na vojnih okrugih, sreskih načelstvih in včasih tudi na večjih občinah. Vstop se vrši 1. maja in jeseni.

Pokojnina vdove po kretničarju? M. T. — Nudi se Vam prilika poroke z železničarjem-kretničarjem in vprašate, ali bi imeli po njegovi smrti pravico do pokojnine, ko je že 53 let star. — Starost tu ni merodajna. Ako ima dotičnik sam pravico do pokojnine, jo boste imeli tudi Vi.

Nasilen odvzem hranilne knjižice. — Silo Vam je bila odvzeta hranil. knjižica z vlogo čez 5000 Din in vprašate, kje in kako naj tožite storilca, da bo kaznovan in da dobite Vi knjigo nazaj. Kazensko prijavo napravite pri najbližji orožniški postaji, tožbo na vrnitev knjige pa na sodišču, ki je krajevno pristojno za storilca. Ako Vam da občina ubožno spričevalo, lahko daste tožbo na zapisnik pri najbližjem sodišču in to pošlje tožbo pristojnemu sodišču, ki Vam na prošnjo postavi za razpravo brezplačnega zastopnika revnih. Sodišče Vam ne more izdati nove hran. knjige. Prošiti morate Hranilnico, da zaenkrat ne izplača vloge, pač pa si napiše osebo, ki se bo s hran. knjigo javila. To osebo boste potem morali tožiti z lastninsko tožbo, da Vam izroči knjigo. Ako Vam je bila knjižica res s silo odvzeta, jo bo moral sedanji imetnik Vam brezplačno izročiti, ker ni mogel pridobiti lastnine na njej.

Sprememba rodbinskega imena. M. P. — Razlog, ki ga navajate, bo predvidoma zadosten, da Vam bodo dovolili zopet Vaše dekliško rodbinsko ime. Prošnjo je nasloviti na sresko-načelstvo. Za otroke smete prošnjo napraviti Vi, ako niso pod očetovsko oblastjo. Priložiti je rojstni list, poročni list, odločbo o ločitvi zakona, domovnico in npravstveno spričevalo. Prošnjo je kolkovati s 5 Din, priložiti je v kolkih še 50 Din in plačati bo treba 30 Din za razglas v Služb. listu; priloge pa morate kolkovati posebej.

Pravica občine določiti, kateri dolgovni so zaščiteni? Posodili ste kmetu začetkom l. 1936 nekaj denarja, katerega bi moral vrniti čez pol leta, sedaj pa Vam pravi, da ne ve, ali ga bo vrnil on ali država ter je zaprosil, naj se mu poleg drugih njegovih starih dolgov zniža tudi novi, pri Vas napravljeni. Vprašate, ali ima občina pravico vnesti tudi Vašo terjatev med zaščitene dolgove. — Te pravice občina nima, oziroma je brez učinka, čeprav občina to stori. Ako Vi niste pristali na znižanje, smete vsak čas iztožiti od dolžnika plačilo cele Vaše terjatve in se na tako zaščito ne bo mogel z uspehom skilcevati. Ni se Vam trebalo podpisati, koliko Vam dolžnik dolguje; ako pa ste se, Vam to ne bo škodovalo.

Mašinska šola mornarice. R. F. — Ta šola se nahaja v Kumboru, p. Gjenović in sprejema gojence navadno 1. oktobra po

razpisu, ki se objavlja par mesecev preje v služb. vojnem listu, ki se dobi na vpogled na vojnih okrugih, sreskih načelstvih in večjih občinah. Glavne določbe so: Gojenec ne sme biti mlajši od 15½ in ne starejši od 18½ let; dovršiti je moral najmanj štiri razrede osnovne šole z dobrim uspehom in prebiti najmanj dve leti v kovaškem, mehaničarskem, šoferskem, monterkem ali sličnem obrtu ali pa dovršiti vsaj tri razrede srednje ali tej enake šole z dobrim uspehom. Mora biti dobrega obnašanja in nekaznovan. Predložiti mora dovoljenje staršev (ali varuha), da sme vstopiti v to šolo in njihovo obvezo, da bodo povrnili stroške državi, ako bi gojenec stopil iz službe ali pobegnil predno položi prisego ali dopolni 18 let. Biti mora samski, zdrav in sposoben za službo v mornarici. Po prejemu v šolo je napraviti izpit, ki pa ni težak. Ako bo gojenec radi slabega obnašanja ali nezadostnega napredka odpuščen iz šole, bo moral v mornarici odslužiti dobo do polnega roka in še dvakrat toliko, kolikor je bil v šoli.

Odvetniški stroški v kazenskem procesu. F. Ž. v B. — Vprašate, ali morate plačati zagovornika, ki Vam ga je določilo sodišče v nekem kazenskem procesu zoper Vas; ali je upravičen vknjižiti se na Vaše posestvo in Vam zarubiti terjatve; ali je mogoče doseči znižanje previsokih stroškov. — Sodišče mora po službeni dolžnosti postaviti branilca vsakemu, ki je obdolžen kakršnegakoli zločina in si ga sam ni najel. Če obdolženec po svojih imovinskih razmerah ne more poravnati stroškov obrambe, mu odredi sodišče na zahtevo branilca kot zastopnika ubogih — sicer ga pa mora obdolženec sam plačati. Zoper odmero stroškov je dopustna pritožba na apelacijsko sodišče; nadaljnega pravnega leka ni. Ako Vam je sodišče pravomočno naložilo plačilo stroškov pod izvršbo, branilec izvršilnim potom — torej proti Vaši volji — lahko doseže vknjižbo zastavne pravice na Vaše posestvo in Vam lahko zarubi terjatve, pa tudi druge imovinske predmete.

Zaščita oskrbnika, lastnika hišice z vrtom. F. F. — Vprašate, ali imate pravico do zaščite dolga, ki ste ga prevzeli po smrti matere, ki je zaščito uživala. — Ako je mati res imela pravico do zaščite, tedaj jo uživata kot prevzemnik po njeni smrti Vi je, ako Vam je kmetijstvo glavni poklic

in izvirajo Vaši obdavčeni dohodki pretežno iz kmetijstva. Ko ste lastnik le vrta in oskrbnik najbrž le tujega posestva, žal ne boste mogli doseči zaščite.

Zamuda pri plačilu prvega obroka. M. B. v D. — Upnik Vam pravi, da ste izgubili pravico do znižanja Vašega dolga, ker mu niste plačali do 15. novembra 1936 prvega obroka; slednjega da niste mogli storiti, ker Vam upnik ni izstavil obračuna in nove obveznice. — Upnik mora ugotoviti višino in znižbo dolga ter letni obrok z obračunom po predpisanem obrazcu in napraviti novo obveznico na znižani znesek dolga. Poslati mora obveznico in obračun v dveh izvodih občinski upravi, ki je za Vas pristojna. Po našem mnenju niste dolžni preje plačati prvega obroka, dokler upnik ne pošlje pravičnega obračuna in obveznice in obračun v dveh izvodih občinski upravi, ki je za Vas pristojna. Po našem mnenju niste dolžni preje plačati prvega obroka, dokler upnik ne pošlje pravičnega obračuna in obveznice. Razen tega mora upnik, ki bi bil upravičen terjati od svojega dolžnika plačilo celotnega ostanka dolga, najprej dolžnika pismeno opomniti in mu določiti za plačilo zakasnelega obroka rok 15 dni.

Samolastna vožnja skozi tuj gozd. L. V. v K. — Vaš mejaš je pred 12 leti kupil gozd, ki leži poleg Vašega; pred kratkim je začel za mejo sekati, vlačiti s konji les na Vaš svet, tam cepiti drva in jih odvažati skozi Vaš gozd — vse brez Vašega dovoljenja. Vprašate, kako naj postopate zoper njega in ali mu smete vzeti drva, katera ima na Vašem svetu. — Predvsem lahko tožite mejaša na plačilo odškodnine, ako Vam je prizadejal kako škodo. Da si ne bo vnaprej lastil kake pravice glede Vašega gozda, ga tožite s takozv. negatorijsko tožbo, da je dolžan priznati, da mu ne pritičejo nikake pravice do Vašega gozda, zlasti ne tam odlagati drva in voziti skozi gozd. Drv, ki leže na Vašem svetu, si ne smete samolastno prilastiti; lahko pa jih boste dali zarubiti, ako bo mejaš obsojen na plačilo odškodnine ali pravičnih stroškov.

Prikrajšanje bodočih dedičev vsled izročilne pogodbe. G. š. — Stara mati je svoje posestvo, vredno najmanj 70.000 Din, izročila enemu izmed svojih sinov za 35.000 Din; hkratu je volila dvema dedičema po 5000 Din, drugim manj, enemu vnuku (va-

šemu varovancu) pa celo le 1000 Din. Zdi se Vam, da je vnuk prikrajšan v svoji dedni pravici in vprašate, kako bi dosegli, da bi tudi on dedoval enako z drugimi. — Po zakonu dedujejo vsi otroci stare matere enake deleže; ako je kak otrok umri, dedujejo delež umrlega otroci umrlega in sicer si razdelijo delež na enake dele. Kot nujni delež bo mogel vaš varovanec zahtevati le polovico tistega zneska, ki bi mu pripadel, ako ne bi bila stara mati na gori opisani način razpolagala s svojo imovino. Zaenkrat ne morete v varstvo interesov Vašega varovanca ukreniti drugega, kot da predlagate sodno cenitev izročnega posestva v svrhu zavarovanja dokaza, da je znašala vrednost posestva 70.000 Din in ne 35.000 Din, kateri dokaz bo treba doprinesti, ko se bo zahtevala dopolnitev nujnega deleža. — Po umrlem dedu je Vaš varovanec pravilno dedoval.

Tožba s krivimi pričami. I. B. v B. — V neki pravdi zoper Vas so tri priče po krivem prisegle v neki za Vas neugodni činjenici. — Sodišče ocenjuje sicer po svobodnem prepričanju, ali je smatrati kako činjenico za resnično ali ne, mora pa pri tem skrbno vpoštevati uspeh celokupne razprave in izvedenih dokazov. Sodišče ne more kar tako preko izpovedb prič, zlasti ako ni nasprotnih dokazov. Vaša dolžnost je zato, da iznesete pred sodiščem vse okolnosti, ki vplivajo na nepristranost prič in na verodostojnost njihovih izpovedb in te okolnosti tudi dokažete. Napačno dokazno oceno morete pobijati le s prizivom in še to le, ako znaša vrednost spornega predmeta preko 500 Din.

Škoda vsled počasnega poslovanja občin. Č. J. — Imate sina-vojaka, ki mu je vojaška oblast podaljšala dopust (ki ga je preživljal doma), zadevno obvestilo pa je občina dostavila prepozno, tako da se je sin dan preje vrnil h komandi ter brez potrebe moral plačati vozne stroške tja in nazaj. Vprašate, ali imate pravico zahtevati povračilo voznih stroškov od občine, ki je akt rešila šele četrty dan po prejemu. — Po § 87 zakona o občinah odgovarjata za škodo, ki jih povzročijo državljanu občinski uslužbenci kakor tudi občinski organi z nepravilnim in nezakonitim opravljanjem službe, pred rednim sodiščem uslužbenec in občina. Ako je bilo iz akta, ki ga je občina sprejela 16. novembra v svrhu objave Vašemu sinu, razvidno, da poteče

dopust že z 21. novembrom, bi se smelo reči, da je dotičnik, ki tri odn. štiri dni akta ni rešil, nepravilno opravljal službo. Nesreča je bila v tem, da je akt očividno prišel najprej na napačno občino in da ga tam niso natančneje preštudirali, marveč poslali naprej na pristojno občino, pri tem sicer res zelo počasi in malomarno poslovali (ako so potrebovali 3 dni), da pa sodišče najbrž tega še ne bo smatralo za nepravilno opravljanje službe. Očividno na občini niso vedeli, da mora biti Vaš sin 21. novembra že v Novem bazarju. Radi tega Vam tožbe ne svetujemo. Lahko natančite malomarnega uslužbenca na prvi (nepristojni) občini sreskemu načelniku; morda se uslužbenec Vaše pritožbe ustraši in Vam preje povorne škodo.

Tržna poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg so 25. marca pripeljali 15 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12, slanina 12—13. Kmetje radi slabega vremena krme niso pripeljali, pač pa štiri voze krompirja po 0.75—1.50, 49 vreč čebule 1—2. Česen 4—8, zelje (glave) 0.75 do 4, kisló 3, karfijola 2—12, hren 7—9, kislá repa 2, 1 kg glavnaté salate 10—14, 1 kg endivije 8—10, 1 kg radiča 10—12. Jabolka 5—9, hruške 5—7, suhe slive 5—9, celi orehi 7—8, luščeni 20—22. Na trgu je bilo 9 vreč pšenice po 1.50, 6 rži 1.25—1.50, 6 ječmena 1.50, 13 koruze 1—1.25, 15 ovsa 0.75—1, 6 prosa 1.25—1.50, 7 ajde 1, 4 prosenega pšena 3.50—4, 6 ajdovega pšena 3.50—4, 14 fižola 1.50—3. Smetana 8—10, mleko 1.50—2, sirovo maslo 20—22, čajno 24—23. Prinesli so 598 kokoši po 18—25, 788 piščancev 22—60, 4 gosi 35, 23 puranov 40—80, 16 rac 18—26, 16 kuncev 8—25.

Mariborski živinski sejem 23. III. 1937. Na ta živinski sejem je bilo prignanih: 2 konja, 5 bikov, 110 volov, 373 krav, 6 telet, skupaj 496 komadov. Povprečne cene za 1 kg žive teže: debeli voli 4—4.50 din, poldebeli voli 3.50—4 din, plemenski voli 3.25—3.75 din, biki za klanje 3.20—3.60, klavne krave debele 3.25—4.50, plemenske krave 3—3.75 din, krave za klobasarje 1.50—2.50 din, molzne krave 3.50—3.75, breje krave 2.50—3 din, mlada živina 3.50 do 4 din, teleta 4.50—6 din. Prodanih je bilo 276 komadov.